

Asutaja ootused

Sihtasutusele Keskkonnainvesteeringute Keskus (KIK)

Riigi osalemise põhjused sihtasutuses

Riik asutas SA Keskkonnainvesteeringute Keskus (edaspidi ka KIK või sihtasutus) selleks, et tagada keskkonnaseadustiku üldosa seaduse § 1 kohaste eesmärkide¹ täitmiseks vajalike projektide rahastamine ja elluviimine. KIK suunab investeeringuid keskkonna- ja kliimavaldkonda, et parandada Eesti elukvaliteeti ning edendada loodus- ja ettevõtluskeskkonna tasakaalustatud ning jätkusuutlikku arengut.

Ülesannete edukaks täitmiseks teostab KIK järgmisi tegevusi:

- toetuste andmine: meetmedisain, sealhulgas rahastustingimuste väljatöötamine, taotlusvoorude korraldamine, projektide hindamine, toetatud projektide elluviimise kontroll (hanked, maksed, aruandlus);
- projektide elluviimine: rakenduslike projektide juhtimine koos hangete läbiviimise, lepingute halduse ja järelevalve, raamatupidamise, aruandluse ja kommunikatsiooniga;
- arendustegevused ja partnerlused: toetuste planeerimiseks ja välisrahastuse taotlemiseks vajaduste kaardistamine, võimaluste leidmine ning partnerite kaasamine; ühiste initsiatiivide, teenuste ja projektide algatamine, sisustamine ning elluviimine teemadel, mis toetavad kliima- ja keskkonnapoliitika eesmärkide elluviimist;
- finantsteenuste pakkumine: sihtotstarbeliste laenude andmine ja laenuportfelli haldus turutõrgetega valdkondades ning muude finantsteenuste pakkumine sõltuvalt valdkonna vajadustest.

Üldised ootused sihtasutusele

Riigi kui asutaja ootused sihtasutusele tulenevad eelkõige strateegiast Eesti 2035, valdkondlikest arengukavadest ja muudest valdkonda suunavatest strateegilistest dokumentidest, Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammist, Riigi eelarvestrateegiast ja keskkonnatasude seaduse alusel sõlmitud halduslepingutest.

Asutaja üldised ootused KIKile on järgmised:

- hoida kompetentse järgmistes valdkondades: energeetika, maavarad ja välisõhk; transport ja liikuvus; elurikkus, metsandus ja keskkonnakorraldus; merendus ja veekeskkond; ringmajandus; rohereform ja kliimapoliitika;
- olla eelnimetatud valdkondades toetuste rakendamisel Kliiministeeriumi peamine partner. KIKi tegevused on suunatud uute algatuste käivitamisele ja ei sisalda poliitika kujundamist ega tegevusi, mis on mõne teise riigile kuuluva asutuse otsene ülesanne;
- juhendada oma tegevuses ja juhtimispõhimõtetes ühingujuhtimise heast tavast ning kestlikkuse ja efektiivsuse põhimõtetest;
- tagada tõhus kvaliteedijuhtimise ja sisekontrollisüsteem, sh sõnastada riskijuhtimise põhimõtted, mille alusel riske regulaarselt hinnatakse ja maandatakse;
- tagada tõhus ja tulemuslik koostöö Kliiministeeriumi, erasektori, omavalitsuste, ülikoolide ja teiste partneritega;
- säilitada vähene bürokraatia, kõrge digilahenduste rakendamise võimekus ning kiire ja paindlik tegutsemine meetmete ning projektide käivitamisel ja elluviimisel;
- täita Kliiministeeriumi keskse hankija rolli oma kompetentsivaldkondades, juhul kui Vabariigi Valitsus või minister sellise rolli määrab.

¹ 1) keskkonnahäiringute vähendamine võimalikult suures ulatuses, et kaitsta keskkonda, inimese tervist, heaolu ja vara ning kultuuripärandit;

2) säästva arengu edendamine, et kindlustada tervise- ja heaoluvajadustele vastav keskkond praegusele põlvele ja tulevastele põlvedele;

3) loodusliku mitmekesisuse säilimine ja kaitse;

4) keskkonna hea seisund;

5) keskkonnale kahju tekitamise vältimine ja keskkonnale tekitatud kahju heastamine.

Valdkondlikud eesmärgid

Täpsemad valdkonnapõhised eesmärgid KIKile on järgmised:

1. Tagada Euroopa Liidu struktuuritoetustest ja muudest vahenditest finantseeritavate meetmete vahendamisel vastavus õigusaktidele ja meetme eest vastutava ministeeriumi poolt seatud tingimustele, täites rakendusüksuse rolli halduslepingu või muu volituse alusel. Eesmärk on toetuste usaldusväärne ja sihipärane kasutamine keskkonnaeesmärke toetavates projektides.
2. Suurendada Eesti osalust Euroopa Liidu kesketes rahastusprogrammides toetuste taotlemisel, lähtudes Kliimaministeeriumi seatud prioriteetidest, koostöökokkulepetest ja riigieelarves ettenähtud vahenditest, et tuua Eestisse täiendavaid ressursse keskkonna- ja kliimavaldkonna arendamiseks.
3. Toetada keskkonna- ja kliimapoliitika eesmärkide saavutamist projektide sihipärase, tõhusa ja paindliku elluviimisega, tagades kvaliteetse elluviimise kogu projekti elutsükli vältel.
4. Töötada välja ja rakendada valdkonna arenguks vajalikke meetmeid ning muid sekkumisi:
 - tunda sihtgrupi (klientide) huve ja praktilisi vajadusi, et suurendada meetmete asjakohasust ja kasutatavust sihtgrupi jaoks ning luua sünergiat valdkonnas tegutsejatega;
 - kaasata täiendavaid partnereid ja erasektori rahastusvõimalusi, töötades selleks välja sobivaid rakendusviise;
 - arendada valdkonda nii riigi kui turu vajadustest lähtuvalt, omades ülevaadet riigi strateegiliste eesmärkide saavutamiseks vajalikest potentsiaalsetest meetmetest ning tuginedes Eesti, regiooni, Euroopa ning globaalse tasandi parimatele praktikatele.
5. Tagada keskkonnakahjustuste heastamiseks vajalike tööde rahastamine selleks ettenähtud sihtotstarbeliste vahendite ulatuses, et vähendada keskkonnakahju mõju.

Finantseesmärgid ja -põhimõtted

Valdkondlike eesmärkide saavutamist ja tegevuse jätkusuutlikkust peavad toetama järgmised finantseesmärgid ja -põhimõtted:

1. Efektiivsus ja riskitase:
 - kuigi kasumi teenimine ei ole riigi asutatud sihtasutuse tegevuseesmärk, tuleb sihtasutusel tegutseda kuluefektiivselt talle eesmärkide saavutamiseks eraldatud ressurssidega;
 - hoida 5 aasta perspektiivis põhitegevuse kulude kasv (ilma amortisatsioonita) väiksem põhitegevuse tulude kasvust;
 - tagada väljamaksete prognoosi täpsus, arvestades sihtasutuse seotust riigieelarvega;
 - riskide võtmisel hoida konservatiivset lähenemist.
2. Tegevuste rahastamine:
 - KIKi tegevust rahastatakse ministeeriumide vahendusel riigieelarvest või teiste rahastajatega (nt EL toetusprogrammid) sõlmitud lepingutega, milles määratletakse täpsemad rahastustingimused. Lähtutakse tulude-kulude tasakaalust ehk keskpikas perspektiivis peavad KIKi tegevuskulud olema tuludega kaetud;
 - oluline rahastusallikas on keskkonnaprogramm, mida reguleerib keskkonnatasude seaduse § 56. Selle elluviimiseks eraldab Kliimaministeerium igal aastal KIKile vähemalt sama suure summa, kui riigieelarvesse laekus eelnenud aastal vee erikasutusõiguse tasudest.

Tulemusmõõdikud

KIKi vahendatavate toetuste ja elluviidavate projektide tulemuslikkust mõõdetakse mõjunäitajate kaudu, mille sihttasemed fikseeritakse kas toetuse andmise tingimustes või muudes lepingutes. Lisaks seatakse KIKile tegevus- ja finantseesmärgid, mille täpsemad sihttasemed kinnitatakse igaks järgnevas aastaks KIK nõukogu poolt.

Asutaja seab KIKi tegevusele järgnevad määrad:

- 1) KIK klientide ja ministriumide kontaktide rahulolu soovitusindeks NPS² on minimaalselt 70%;
- 2) KIK töötajate rahulolu soovitusindeks NPS on minimaalselt 70%;
- 3) KIK on avanud taotlusvoorud ja menetlenud taotlused tähtaegselt vastavalt kehtivatele õigusaktidele 100% ulatuses;
- 4) KIK teostab kalendriaasta lõikes toetuste kohustustega katmise vähemalt 90% ulatuses planeeritud täitmisest;
- 5) väljamaksete prognoosi täpsus on +/- 10% aastast;
- 6) toetusprogrammide ja meetmete elluviimisega ning projektide rakendamisega kaasnev haldustasu määratletakse kooskõlastatult siseriikliku rahastajaga lähtudes kuluefektiivsusest ja see püsib pikaajalise keskmisena alla 5% programmide ja projektide kogumahust;
- 7) tulude ja kulude vahe (tulem) 5 aasta keskmises vaates on positiivne;
- 8) laenukahjude suurus jääb alla 2%;
- 9) KIK mõõdab oma süsiniku jalajälge ning jalajalg on ajas vähenev.

KIKi tegevust seiratakse lisaks Rahandusministeeriumi poolt välja töötatud tulemuslikkuse juhtimise hindamismetoodika alusel, mille esmane kaardistus on teostatud 2025. aasta I kvartalis, korduskaardistus viiakse läbi 2027. aasta I kvartalis ning edaspidine regulaarkaardistus toimub iga 3 aasta järel.

Asutaja ootuste ja tulemusmääradite täitmise seire toimub iga-aastaselt majandusaasta aruande kinnitamise käigus. Riigi seatavate eesmärkide täitmise eest vastutavad sihtasutuse nõukogu ja juhatuse. Erinevate eesmärkide tasakaalustamise eest vastutab sihtasutuse nõukogu.

Asutaja ootusi uuendatakse vastavalt vajadusele.

² Net Promoter Score